

Ds Jaco Zuurmond

2 Koningen 2, 1 – 18 – gelezen voor jong en oud

Hoeveel verhalen hebben we nu gehoord over Elia?

Vandaag horen we het laatste verhaal. Hoewel, het laatste? Bij Elia weet je maar nooit.

Maar in ieder geval is het weer een fantastisch verhaal.

De oude Elia had Elisa uitgekozen als zijn beste leerling-profeet.

Als iemand in staat was het van hem over te nemen, dan was Elisa het wel.

Maar voor profeet leer je niet alleen,

je moet er ook de Geest van God voor krijgen.

“Ik moet vaak aan Mozes denken”, zei Elia.

“Voor ik jou uitkoos als mijn leerling,

ben ik net als Mozes naar de Horeb geweest.

De berg waar Mozes God ontmoette.

En nu mijn leven afloopt wil ik terug naar het punt waar Mozes stierf,
naar de overkant van de Jordaan.”

Elia was op weg gegaan. En Elisa trok met Elia mee.

Dwars door het land trokken ze.

“Waarom blijf je niet hier?” vroeg Elia onderweg steeds weer aan zijn leerling.

“Je kunt me toch niet volgen in de dood, Elisa?”

Maar elke keer gaf Elisa hetzelfde antwoord:

“Ik ga met je mee. Ik kan je toch niet in de steek laten?”

Zo kwamen ze aan bij de rivier de Jordaan.

“Dit is een stuk land met een verhaal”, merkte Elisa op.

“Het verhaal over Jozua en Mozes.

Hier trok Jozua de Jordaan over.

En aan de andere kant van de rivier stierf Mozes”.

“En als ik me Mozes voel...” antwoordde Elia,

“dan moet jij wel op Jozua lijken.

Want Jozua was de opvolger van Mozes. Wil jij niet mijn opvolger zijn?”

Zo wandelden ze al pratend verder. Totdat...

Elisa zou er later spannend over vertellen:

“Ik weet niet waar Elia gebleven is”, zei hij dan. “Ik weet wel dat alles heel bijzonder was.

Daar bij de Jordaan trok Elia zijn mantel uit.

‘Die ruige mantel’, zei hij, ‘hoort zo bij mij. Die heb ik mijn leven lang gedragen.

Nu kan ik die mantel wel aan j^ou geven.

Maar zo’n mantel maakt je nog niet tot profeet. Dát moet God doen.’

Toen sloeg Elia met zijn mantel op de rivier. En ineens was er een pad, dwars door de rivier.

En daar trokken wij doorheen. Net als Israël vroeger.

Maar toen we de overkant bereikten leek het net of Elia steeds verder weg ging.

Ik hoorde storm... vuur... paarden en wagens...
Ik werd bang. Was het een droom? Een visioen?
Ik riep nog zoets als: 'Elia, mijn vader, mijn vader, in jou was God zelf bij ons!'

En toen werd het stil. Elia was verdwenen. Maar op de grond lag zijn mantel.
Toen begreep ik waarom het ging. Ik moest die mantel aantrekken.
Ik had veel van Elia geleerd. Maar God wilde dat ik hem ook echt zou opvolgen.
Zoals op diezelfde plek Jozua Mozes had opgevolgd.

Daarna ben ik dezelfde weg teruggegaan.
Weer dwars door de rivier... door dat droge pad.
Ik voelde me net Jozua. Met Gods Nieuwe Wereld voor mijn voeten.
'Gaan jullie mee die kant op?' mocht ik de mensen vragen.
Net als een echte profeet.
Net als... Elia."

Preek

Gemeente van de Levende,

[Preek – Afbeelding 1]

Vandaag, 9 augustus is het 75 jaar geleden dat de plutoniumbom *Fat Man* afgeworpen werd boven de Japanse stad Nagasaki. Drie dagen eerder, op 6 augustus, was om 8.15 uur in de ochtend de uraniumbom *Little Boy*, vanuit de bommenwerper *Enola Gay* op 9500 meter boven de stad Hiroshima tot ontploffing gebracht.

De beelden komen vandaag extra hard binnen. Omdat ze lijken op de vreselijke beelden uit Beiroet van vandaag.

[Preek – Afbeelding 2]

En bedenk dan dat de beide atombommen een kracht hadden die nog 5 tot 10 maal groter was. Zo ongeveer zagen de beide Japanse steden er uit. In een *split second* was door de gigantische drukgolf alles weggevaagd. De vreselijke gevolgen van de straling zouden spoedig daarna merkbaar gaan worden. Zes dagen na de bom op Nagasaki capituleerde Japan, waarmee eindelijk een

einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog.

Eén van de mensen die aan de bommen op Hiroshima en Nagasaki hun vrijheid te danken hadden was de Nederlander, de latere bekende Gereformeerde hoogleraar Zendingwetenschappen, Jo Verkuijl. Hij bevond zich op dat moment in een Japans één van de vreselijke Japanse interneringskampen. Het bericht van de overgave deed een golf van blijdschap door het kamp gaan, zo schrijft hij later in zijn memoires. Maar toen Jo Verkuijl hoorde dat Hiroshima en Nagasaki met atoomgeweld vernietigd waren, 'werd zijn hart gevuld met tegenstijdige gevoelens'. Zo intens als hij uitzag naar het spoedige weerzien met vrouw en kinderen, zo moeilijk vond hij het die blijdschap te verenigen met het verschrikkelijke besef dat zijn bevrijding was ingeleid met 'demonische wapens', 'duivelse wapens'. Toen er de volgende zondag avondmaal gevierd werd in het kamp legde Jo Verkuijl voor zichzelf een gelofte af: hij zou in zijn verdere leven geen gelegenheid voorbij laten gaan om te pleiten tégen atoomwapens.

Er zijn krachten die te groot zijn voor mensen. Die moet je niet willen losmaken, hoeveel argumenten ook worden aangevoerd om het toch te doen. Omdat ze zich tegen je zullen keren. Demonische krachten.

Op dit moment kent de wereld nog één werkzaam anti-kernwapenverdrag, het zogenaamde 'START' verdrag – Het *Strategic Arms Reduction Treaty* – waarin afspraken zijn gemaakt om te komen tot vermindering van het aantal strategische nucleaire wapens.

Het verdrag loopt begin februari volgend jaar af. En het ziet er niet naar uit dat het verlengd zal worden. Daarmee breekt in de wereld in 2021, voor het eerst sinds de jaren zestig, een tijdperk aan zonder wapenbeheersing. Beheersing van Demonische Wapens, wel te verstaan – om de terminologie van Verkuil te gebruiken. Het plaatst de herdenking van vandaag – 75 jaar na Nagasaki – de laatste atoombom die tegen mensen werd gebruikt – in een bijzonder daglicht.

Vandaag nemen wij afscheid van de profeet Elia. En hoe. Een afscheid met 'wagens van vlammen en paarden van vuur'. Zoals het leven van Elia een leve was met 'wagens van vlammen en paarden van vuur'. Elia wende nooit aan het demonisch onrecht. En tot zijn einde bleef hij scherp.

Dat is misschien wel de kern van wat profetie in Bijbelse zin inhoudt. We hebben het al vaker gezegd, Bijbelse profetie heeft niets te maken met toekomstvoorspellingen of waarzeggerij – profetie heeft alles te maken met een onaangetast visioen. Tegen de klippen op blijven hopen, blijven verwachten, en uit die verwachting blijven leven.

Hoe doe je dat? Hoe houd je de hoop vol als er zo weinig vóór pleit? Hoe houd je de verwachting levend als de ene frustratie op de andere volgt? Hoe blijf je vechten voor vrede als het éne na het andere wapenbeheersingsverdrag wordt opgezegd... door de machtigen der aarde... vaak door onszelf gekozen, omdat wij zelf ons steeds weer laten verleiden door hun retoriek van geweld?

Daarover gaat het in de lezing van vanmorgen.

Wat we zien is dat Elia en zijn leerling samen de weg van de uittocht gaan, maar in omgekeerde richting. De weg die Jozua ooit met het volk volgde bij de intocht in het land van Gods Belofte leggen Elia en Elisa precies omgekeerd af.

Terug naar de grens..., de Jordaan. En zelfs nog verder terug. Richting Egypte.

Elia die met zijn mantel op het water van de Jordaan slaat, zodat het splijt, dat is Mozes, die met zijn staf op de Rietzee slaat, zodat deze splijt, zodat het slavenvolk daar dóór kan trekken.

Elia en Elisa spelen in hun gang uittocht en intocht na.

Dáárvoor ben je mens, laat Elia zijn leerling zien, om díe weg te gaan, telkens weer.

Telkens als mensen weer tot slaaf worden gemaakt, van van alles en nog wat – van consumptie, van mode, van hypes, van volksmenners die ons opzetten tegen elkaar...

telkens als mensen weer tot slaaf worden gemaakt, zal Elisa voortaan roepen:

Uittocht, weet je het nog. Bevrijding. Dáárvoor zijn wij mensen geschapen.

En er is altijd een weg. Zelfs door het water heen.

Je bent niet bedoeld om te leven onder de dreiging van demonische wapen...

je bent niet bedoeld om je door de machthebbers te laten meesleuren in hun alles vernietigende spiralen van geweld.

Je bent mens, al eens door het water gegaan.

Door de Jordaan, weet je nog... in je doop, weet je nog.

Er is altijd een weg uit het geweld. Er is altijd een weg die naar vrede leidt. En die weg begint heel gewoon, bij jou in de straat, bij jou in de stad.

==

Het einde van Elia is niet een begrafenis, maar is de hemel. Dat kom je *bijna* nergens anders in de Bijbel zo tegen.

In de geschiedenis van het christendom is van die hemel een soort hierna-nogmaals gemaakt.

Maar als één ding bij Elia duidelijk wordt is dat het daar in de hemel niet om gaat.

De hemel van Elia is de ultieme bron van hoop voor onze aarde. Het is het anker voor dat visioen van bevrijding, van vrede.

Aan het einde van het leven van Elia laat de hemel daarom van zich horen.

Het is alsof de hemel zeggen wil: Het einde van Elia is niet het einde van de profetie.

De profetie gaat door... op aarde, zoals in de hemel.

Dat woord dat telkens weer spreekt over die uittocht uit de benauwdheid is niet klein te krijgen, hoezeer we soms geneigd zijn dat te denken... als zelfs afspraken over beheersing van de meest demonische wapens niet gemaakt kunnen worden.

Maar tegen alle klippen van dreiging op, blijft de hemel roepen:

bevrijding, vrede, gerechtigheid.

Dáár gaat het om, in het leven van mensen op aarde.

En telkens weer zal het gebeuren dat mensen door Elia meegenomen worden op die wonderlijke weg terug:

“Weet je nog, die weg van uittocht? Weet je nog, je bént bevrijd.

Het is niet de bedoeling dat jij je laat knechten... dat jij je mee laat sleuren in de waanzin van jouw tijd, waarin iedereen tegen iedereen lijkt op te staan. Je bent door het water gehaald, je bent gedoopt... Weet je nog?”

En waar die stem wordt gehoord, daar ontstaat nieuw uitzicht. Daar worden nieuwe wegen gebaad, ontstaan ongekende gezichtslijnen. In het groot én in het klein.

Nieuwe ontmoetingen. Nieuwe gesprekken.

Beelden doorbroken. Vooroordelen afgebouwd.

En dán... kan het zomaar zijn dat er met ons gebeurt wat over Elisa werd gezegd, toen hij terugkeerde uit de woestijn:

Elia's geest rust op Elisa.

Laat het zo zijn.

Amen